

ORIENTAREA MUNCII PROFESORILOR DE ISTORIE DE CĂTRE DOCUMENTELE PLENAREI C.C. AL P.C.R. DIN IUNIE 1973

Punînd la ordinea zilei și dezbătînd probleme de importanță majoră, plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973 a subliniat rezultatele pozitive, obținute de învățămîntul din țara noastră, contribuția lui la dezvoltarea țării. Ea a dat, de asemenea, o înaltă prețuire activității intense desfășurate de cadrele didactice, detașament harnic de specialiști, care și-au adus valoroasa lor contribuție la îndeplinirea hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului, a programului muncii ideologice, adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971 și inclus de Conferința Națională din 1972 a partidului printre documentele sale. Plenara din iunie a.c. a criticat, totodată, o serie de neajunsuri, existente în rețeaua școlară, și a trasat importante sarcini în numeroase domenii.

Profunda analiză efectuată dă deci, implicit, orientarea trebuincioasă și muncii profesorilor de istorie.

I. ACTIVITATEA EDUCATIVĂ LA CURSURI ȘI ÎN AFARA LOR

Hotărîrea Plenarei din iunie a.c., cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu în problema învățămîntului acordă o susținută atenție conținutului cursurilor în general și al celor de științe sociale în special. Formulîndu-se o exigentă părere în acest sens — „Conținutul manualelor și cursurilor este uneori deficitar sub raportul cuprinderii celor mai noi realizări ale științei și tehnicii și al aplicării practice a acestora”¹ — se arată că unul dintre obiectivele de bază ale învățămîntului din țara noastră este „modernizarea sistematică a conținutului... în ritmul impus de evoluția științei, tehnicii și culturii”². „O deosebită atenție — subliniază hotărîrea Plenarei — se va acorda perfec-

¹ Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului. Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie 1973 cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în Republica Socialistă România, București, Editura politică, 1973, p. 30.

² *Ibid.*, p. 32.

ționării *predării științelor sociale*, creșterii rolului lor educativ, astfel încât elevii și studenții să-și însușească concepția științifică despre lume și viață — materialismul dialectic și istoric, să cunoască și să înțeleagă problemele actuale ale politicii partidului, ale construcției socialiste în țara noastră”³.

Sarcinile ce decurg de aici pentru toți cei ce diriguim studiul școlar al istoriei — de la școala primară și pînă la Universitate — apar cu claritate. Nu putem realiza valoroase lecții și dezbateri cu elevii și studenții fără a desfășura cu sîrguință un studiu continuu, capabil a ne conduce spre însușirea materialismului istoric și a liniei politice a P.C.R., a interpretărilor celor mai profunde ale istoriografiei contemporane și realizărilor ei sub aspect faptic.

Istoria școlii românești a configurat însă tipul atrăgător al istoricului, ce-a strălucit nu numai la catedră, ci și în munca științifică: A. D. Xenopol, N. Iorga, D. Onciul, I. Bogdan, C. Giurescu, V. Pârvan etc. Căci activitatea noastră didactică nu va avea sporul, pe care cu toții îl dorim, fără realizarea unor cercetări personale, necesare nu numai cadrelor învățămîntului superior. Profesorul de liceu și gimnaziu va avea, de asemenea, de profitat sub aspectul formării personalității sale și cursul său va cîștiga mult în calitate cînd va întreprinde și unele investigații, fie de istoriografie generală sau locală, fie de metodică predării disciplinei, căreia i ne-am dedicat.

Astfel, sînt numeroși profesorii țării care, cu maturitate politică și pregătire științifică, desfășoară o valoroasă muncă educativ-instructivă printre elevi și studenți, în vederea formării militanților de mîine pentru linia politică a P.C.R., pentru dezvoltarea R. S. România, pentru propășirea culturii noastre socialiste. Pentru a-și putea educa discipolii, dascălul realizează ampla lor cunoaștere, menținerea unor strînse legături cu ei. Cazurile contrarii aduc efecte negative.

Un director de liceu din Suedia constată că nu puțini tineri „sînt din ce în ce mai puțin capabili a se disciplina și a se concentra; avem în fața noastră o generație crescută sub semnul normelor permissive și sîntem lipsiți de orice mijloc de a readuce pe drumul drept pe elevul turbulent, insolent... Chiar trimiterea acasă este luată în rîs. Nu trebuie subestimată, de asemenea, forța de constrîngere a relei purtări a celor mai mulți”⁴.

La liceul din Annemasse, localitate franceză în apropierea graniței cu Elveția, se întîmpină probleme de o gravitate similară și elevii își declară dorința de a dialoga, „dar profesorii rămîn închiși în ei. Chiar cei tineri. Cu ei nu poți vorbi decît despre liceu... Sau atunci cînd pretind că se interesează de noi, o fac pentru a ironiza...”. Și, încheindu-și investigația, publicista conchide cu profunzime: „Ce vor liceenii? În orice caz, ceea ce li se refuză: de a fi tratați ca adulți. Pentru că ei nu mai sînt adolescenții de altădată, pentru că totul în societatea actuală tinde a-i convinge că sînt de-acum maturi și informați.”⁵

³ *Ibid.*, p. 53.

⁴ P. E. Dentan, *Où vont-ils ces Suédois?*, în „Tribune de Caux”, Paris, No. 4, avril 1973, p. 6.

⁵ Jacqueline de Linarès, *L'exemple d'Annemasse*, în „L'Express”, No. 1143, 4—10 juin 1973, p. 93—94.

Adolescenții și tineretul din țările capitaliste se prezintă și în cu totul alte ipostaze și poate că cele povestite de Dentan și Linares n-au valoarea generalității; mulți profesori muncesc și acolo cu dăruire pentru binele poporului. În orice caz, cele de mai sus sînt simptomatice și pe deplin edificatoare asupra a ceea ce survine în condițiile slabului contact între profesori și elevi (studenți). Viața școlii românești este, fără îndoială, alta și ea oferă o bogată experiență pozitivă, ce ni se pune cu generozitate la dispoziție spre generalizare. Bune rezultate obțin în munca lor acei colegi care, prin întreaga comportare, sînt un adevărat exemplu pentru elevi și studenți. Ei găsesc multiple posibilități de a educa prin includerea în problematica lecțiilor a unor aspecte corespunzătoare, prin atenția prioritară acordată aspectului formativ al învățămîntului. Ei află timpul necesar pentru a organiza acțiuni în afară de clasă și extrașcolare, tot atîtea prilejuri de largă aplicare a talentelor tinerilor, de conturare a caracterelor. Ei discută cu învățăceii — de la suflet la suflet —, fie în timpul vreunei lecții, fie într-o pauză, fie în altă împrejurare. Căci profesorul de istorie are în centrul atenției sale principiile umanismului socialist, ce animă întreaga activitate a Partidului Comunist Român: „esența însăși a făuririi socialismului, tot ceea ce înfăptuim este îndreptat spre a asigura întregului popor condiții cât mai bune de viață, de a crea largi posibilități de manifestare a personalității umane”.⁶

II. METODICA PREDĂRII

Documentele, adoptate de Plenara din iunie a.c. în problema perfecționării învățămîntului, au formulat o critică aspră, dar dreaptă, cu privire la metodică predării: „Se mențin încă metode și forme depășite de transmitere a cunoștințelor. Procesul instructiv nu asigură în suficientă măsură dezvoltarea gândirii independente a elevilor și studenților, capacitatea lor de investigare.”⁷ De aceea, s-a stabilit: „Programele școlare se vor îmbunătăți pe baza noilor realizări ale științei, tehnicii și pedagogiei contemporane, urmărindu-se o mai bună sistematizare și dozare a cunoștințelor, evidențierea ideilor și noțiunilor fundamentale, întărindu-se caracterul aplicativ al cunoștințelor... Se va urmări perfecționarea metodelor de transmitere și însușire a cunoștințelor: va fi diminuată ponderea activităților expositive și va fi extinsă utilizarea metodelor moderne, active, care dezvoltă gândirea, capacitatea de investigare a elevilor, presupun participarea lor la dobîndirea cunoștințelor, munca lor independentă, deprinderea de a învăța sistematic și de a aplica în practică cele însușite”.⁸ Plenara a hotărît, de asemenea: „Se va pune un accent mai mare pe studiul individual, pe seminarii și dezbateri teoretice, pe antrenarea tinerilor la activitatea politică, cetățenească”.⁹

⁶ Nicolae Ceaușescu, *Interviul acordat ziarului argentinian „Opinión”, în „Scînteia”, XLIII, 9621, 5 septembrie 1973, p. 4.*

⁷ *Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu... Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R., p. 30.*

⁸ *Ibid.*, p. 38.

⁹ *Ibid.*, p. 53.

Prevederile hotărîrii solicită, înainte de toate, pregătirea cu extremă grijă a cursurilor noastre, profesorul fiind factorul hotărîtor în promovarea învățămîntului istoriei.¹⁰ Experiența arată că lecția (dezbateră) dă mult elevilor și studenților, cînd alegem cele mai interesante fapte, fragmente de izvoare și materiale iconografice, cele mai adecvate concluzii din lucrările lui Marx, Engels, Lenin și concluzii din documentele P.C.R., cele mai importante rezultate istoriografice și probleme de discutat cu elevii (studenții) etc.

Pregătirea cursului înseamnă apoi a găsi ponderea specifică și corelația — cele mai merite la lecția (dezbateră) dată, la clasa (grupa, anul) respectiv ș.a.m.d. — ponderea specifică și corelația între asemenea elemente ca narația și explicația, analiza verbală și utilizarea mijloacelor audio-vizuale moderne, activitatea profesorului și aceea a elevilor (studenților) și altele. Este vorba deci de a lua în considerare numeroși factori care determină reușita activității didactice, aceasta conducîndu-ne la rezultate valabile numai prin manifestarea din partea noastră a unui accentuat spirit de creativitate.

În fine, grija pentru construirea cursurilor se materializează în găsirea procedeelor metodice celor mai eficiente pentru stimularea atractivității.

Pentru a pregăti un curs cu o mare pondere educativ-instructivă, interesant, plăcut, este necesară desigur utilizarea a tot ceea ce a fost valoros în practica didactică a trecutului. Dar simpla sală de clasă nu mai poate asigura eficiența optimă în condițiile contemporaneității, motiv pentru care Plenara C.C. al partidului a stabilit: „Se vor extinde laboratoarele, atelierele și cabinetele școlare și se va elabora un program pentru dotarea acestora, într-un ritm mai rapid, cu aparatură, utilaje, materiale didactice.“¹¹

Extensiunea continuă a studiului școlar al istoriei în condițiile cabinetului impune însă elaborarea și aplicarea unei noi metodici pentru predarea istoriei,¹² realizîndu-se o perpetuă dialectică a clasicului și modernului.¹³ Iar „Studii și articole de istorie“ — devenind un energic militant pentru introducerea și răspîndirea metodicii celei mai înaintate a timpului — are toate motivele de a se bucura văzînd că această metodică pătrunde tot mai adînc în mediul profesorilor secundari, care folosesc din ce în ce mai larg și cu mai multă pricepere avantajele oferite de cabinetul de istorie (specializat) sau de cel de științe sociale (cu profil general). Totodată, publicația noastră își poate exprima satisfacția și pentru faptul că — în condițiile în care, pe baza măsurilor luate de conducerea partidului în 1971, rețeaua de cabinete a proliferat de asemenea în mediul universitar — și aici a început a se răspîndi

¹⁰ A. Iordănescu, *Profesorul — factor hotărîtor în promovarea învățămîntului istoriei*, în „Studii și articole de istorie“, XX, 1972, p. 75—80.

¹¹ *Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu... Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R...*, p. 57.

¹² L. Roman, *Necesitatea elaborării și aplicării unei noi metodici pentru predarea istoriei în cabinet*, în „Predarea științelor sociale în școală. Supliment la „Revista de pedagogie“, II, 3, 1972, p. 63—69.

¹³ Fl. Stănculescu, *Clasic și modern în predarea istoriei*, în „Studii și articole de istorie“, XXII, 1973, p. 129—139.

convingerea¹⁴ că studiul școlar nu este numai o difuzare de cunoștințe științifice, ci totodată o artă a comunicării, o tehnică a organizării studiului de către discipoli, a participării lor active la dobândirea cunoștințelor, a antrenării lor la activitatea politică, cetățenească.

Sub dublul aspect amintit — al activității educative și al metodicii predării — documentele Plenarei orientează munca profesorului de istorie din țara noastră în vederea îndeplinirii nobilei sale misiuni, aceea de a fi — după frumoasa denumire ce s-a dat — un „activist politic”.¹⁵ Nu poate încăpea nici o îndoială că aportul profesoarelor și profesorilor de istorie la îndeplinirea liniei politice a partidului comuniștilor va crește continuu, contribuția lor fiind valoroasă în realizarea mărețului program trasat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională din 1972 ale P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în străvechea țară carpato-dunăreano-ponctică.

LOUIS ROMAN

---

¹⁴ C. Mureșan, în *Dezbatere. Funcția educativ-civică a istoriei (I)*, în „Anale de istorie”, XIX, 2, 1973, p. 51; M. Bulgaru, *Modernizarea omului de la catedră*, în „Era socialistă”, LIII, 11, 1973, p. 43—44; V. C. Ciocîrlan, *Un imperativ metodologic al învățămîntului: dialogul*, *ibid*, LIII, 18, 1973, p. 35—37.

¹⁵ Gh. Smarandache, *Funcția de activist politic a profesorului de istorie*, în „Caiet metodice de istorie”, [Nr. 4], 1973, p. 18—27 (Inspectoratul școlar al Municipiului București).